

LEGE Nr. 105 din 22 septembrie 1992
cu privire la reglementarea raporturilor de drept international privat

Text în vigoare începând cu data de 30 aprilie 2008

Text actualizat în baza actelor normative modificatoare, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, pâna la 30 aprilie 2008.

Act de baza

#B: *Legea nr. 105/1992*

Acte modificatoare

#M1: *Rectificarea publicata în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 254 din 26 octombrie 1993*

#M2: *Ordonanta de urgenta a Guvernului nr. 52/2008*

Modificarile si completarile efectuate prin actele normative enumerate mai sus sunt scrise cu font italic. În fata fiecărei modificari sau completari este indicat actul normativ care a efectuat modificarea sau completarea respectiva, în forma #M1, #M2.

#B

Parlamentul României adopta prezenta lege.

CAP. 1

Dispozitii generale

ART. 1

Prezenta lege cuprinde:

- a) norme pentru determinarea legii aplicabile unui raport de drept international privat;
- b) norme de procedura în litigii privind raporturi de drept international privat.

În întelesul prezentei legi, raporturile de drept international privat sînt raporturile civile, comerciale, de munca, de procedura civila si alte raporturi de drept privat cu element de extraneitate.

ART. 2

Strainii sînt asimilati, în conditiile legii, în drepturi civile cu cetatenii români în tot ce priveste aplicarea dispozitiilor prezentei legi.

Asimilarea se aplica si în beneficiul persoanelor juridice straine.

ART. 3

Cînd determinarea legii aplicabile depinde de calificarea ce urmeaza sa fie data unei institutii de drept sau unui raport juridic, se ia în considerare calificarea juridica stabilita de legea româna.

ART. 4

Daca legea straina, determinata potrivit dispozitiilor ce urmeaza, retrimite la dreptul român, se aplica legea româna, afara de cazul în care se prevede în mod expres altfel.

Retrimiteria facuta de legea straina la dreptul altui stat este fara efect.

ART. 5

În cazul în care legea straina apartine unui stat în care coexista mai multe sisteme legislative, dreptul acelu stat determina dispozitiile aplicabile.

ART. 6

Aplicarea legii straine este independenta de conditia reciprocitatii, afara numai daca dispozitiile ce urmeaza sau legi speciale nu prevad altfel.

În cazul în care se cere conditia reciprocitatii de fapt, îndeplinirea ei este prezumata pîna la dovada contrara. Dovada se solicita Ministerului Justitiei, care stabileste situatia reala, prin consultare cu Ministerul Afacerilor Externe.

ART. 7

Continutul legii straine se stabileste de instanta judecatoreasca prin atestari obtinute de la organele statului care au edictat-o, prin avizul unui expert sau un alt mod adecvat.

Partea care invoca o lege straina poate fi obligata sa faca dovada continutului ei.

În cazul imposibilitatii de a stabili continutul legii straine, se aplica legea româna.

ART. 8

Aplicarea legii straine se înlatura:

- a) daca încalca ordinea publica de drept international privat român;
- b) daca a devenit competenta prin fraudă.

În cazul înlaturarii legii straine, se aplica legea româna.

ART. 9

Drepturile cîstigate în tara straina sînt respectate în România, afara numai daca sînt contrare ordinii publice de drept international privat român.

ART. 10

Dispozitiile prezentei legi sînt aplicabile în masura în care conventiile internationale la care România este parte nu stabilesc o alta reglementare.

CAP. 2

Persoanele fizice

Sectiunea I

Statutul persoanei fizice

ART. 11

Starea, capacitatea si relatiile de familie ale persoanei fizice sînt cîrmuite de legea sa nationala, afara numai daca, prin dispozitii speciale, nu se prevede altfel.

ART. 12

Legea nationala este legea statului a carui cetatenie o are persoana în cauza. Determinarea si proba cetateniei se fac în conformitate cu legea statului a carui cetatenie se invoca.

Legea nationala a cetateanului român care, potrivit legii straine, este considerat ca are o alta cetatenie, este legea româna.

Legea nationala a strainului care are mai multe cetatenii este legea statului unde își are domiciliul sau, în lipsa, resedinta.

Daca o persoana nu are nici o cetatenie, se aplica legea domiciliului sau, în lipsa, legea resedintei.

ART. 13

Începutul si încetarea personalitatii sînt determinate de legea nationala a fiecărei persoane.

ART. 14

Numele persoanei este cîrmuit de legea sa nationala.

Ocrotirea împotriva actelor de încalcare a dreptului la nume, savîrsite în România, este asigurata potrivit legii române.

ART. 15

Apartenența unei persoane la o nouă lege națională nu aduce atingere majoratului dobândit potrivit legii care îi era anterior aplicabilă.

ART. 16

Condițiile, efectele și anularea unei hotărâri prin care se constată moartea prezumată, absentă sau dispariția, precum și prezumțiile de supraviețuire sau de moarte sînt cîrmuite de ultima lege națională a persoanei dispărute. Dacă această lege nu poate fi identificată, se aplică legea română.

ART. 17

Persoana care, potrivit legii naționale sau legii domiciliului său, este lipsită de capacitate sau are capacitate de exercițiu restrînsă, nu poate să opună această cauză de nevaliditate celui care l-a socotit, cu bună-credință, ca fiind deplin capabil în conformitate cu legea locului unde actul a fost întocmit.

Această regulă nu se aplică actelor juridice referitoare la familie, moștenire și transmiterea imobilelor.

Sectiunea a II-a

Casatoria și divorțul

ART. 18

Condițiile de fond cerute pentru încheierea căsătoriei sînt determinate de legea națională a fiecăruia dintre viitorii soți.

Dacă una dintre legile străine astfel determinată prevede un impediment la căsătorie care, potrivit dreptului român, este incompatibil cu libertatea de a încheia o căsătorie, acel impediment va fi înlăturat ca inaplicabil în cazul în care unul dintre viitorii soți este cetățean român și căsătoria se încheie pe teritoriul României.

ART. 19

Forma încheierii căsătoriei este supusă legii statului pe teritoriul căruia se celebrează.

Căsătoria unui cetățean român aflat în străinătate poate fi încheiată în fața autorității locale de stat competente ori în fața agentului diplomatic sau funcționarului consular fie al României, fie al statului celuilalt viitor soț.

Căsătoria care se încheie în fața agentului diplomatic sau funcționarului consular al României este supusă condițiilor de formă a legii române.

ART. 20

Relațiile personale și patrimoniale dintre soți sînt supuse legii naționale comune, iar în cazul în care au cetățenii deosebite, sînt supuse legii domiciliului lor comun.

Legea națională comună sau legea domiciliului comun al soților continuă să reglementeze efectele căsătoriei în cazul în care unul dintre ei își schimbă, după caz, cetățenia sau domiciliul.

În lipsa de cetățenie comună sau de domiciliu comun, relațiile personale sau patrimoniale dintre soți sînt supuse legii statului pe teritoriul căruia au ori au avut reședința comună sau cu care întretin în comun cele mai strînse legături.

ART. 21

Condițiile de fond cerute pentru încheierea convenției matrimoniale sînt cele stabilite de legea națională a fiecăruia dintre viitorii soți.

Regimul și efectele convenției matrimoniale sînt cîrmuite de legea aleasă prin acord de către viitorii soți, iar în lipsa, de legea prevăzută de art. 20.

Aceasi lege stabileste daca este posibila modificarea sau înlocuirea conventiei matrimoniale în timpul casatoriei. Modificarea sau noua conventie matrimoniala nu poate aduce prejudicii tertilor.

ART. 22

Divortul este cîrmuit de legea aplicabila potrivit art. 20.

Daca legea straina, astfel determinata, nu permite divortul ori îl admite în conditii deosebit de restrictive, se aplica legea româna, în cazul în care unul dintre sotii este, la data cererii de divort, cetatean român.

ART. 23

În cazul în care sotii sînt în drept sa ceara separatia de corp, conditiile acesteia sînt supuse legii prevazute de art. 20, care se aplica în mod corespunzator.

ART. 24

Legea care reglementeaza cerintele legale pentru încheierea casatoriei se aplica nulitatii casatoriei si efectelor acestei nulitati.

Nulitatea unei casatorii încheiata în strainatate cu încalcarea conditiilor de forma poate fi admisa în România numai daca sanctiunea nulitatii este prevazuta si în legea româna.

Sectiunea a III-a

Filiatia

ART. 25

Filiatia copilului din casatorie se stabileste potrivit legii care, la data cînd s-a nascut, cîrmuieste, potrivit art. 20, efectele casatoriei parintilor sai.

Daca, înainte de nasterea copilului, casatoria parintilor a încetat sau a fost desfacuta, se aplica legea care, la data încetarii sau desfacerii, îi cîrmuia efectele.

ART. 26

Legea aratata în art. 25 se aplica de asemenea:

- a) tagaduirii paternitatii copilului nascut din casatorie;
- b) dobîndirii numelui de catre copil;
- c) raporturilor dintre parinti si copil, inclusiv obligatiei parintilor de a întretine copilul, de a-l educa si de a-i administra bunurile.

ART. 27

În cazul în care parintii sînt în drept sa procedeze la legitimarea prin casatorie subsecventa a copilului nascut anterior, conditiile cerute în acest scop sînt cele prevazute de legea care, potrivit art. 20, se aplica efectelor casatoriei.

ART. 28

Filiatia copilului în afara casatoriei se stabileste potrivit legii nationale a copilului de la data nasterii. În cazul în care copilul, cetatean strain, are si o alta cetatenie straina, se aplica legea care îi este mai favorabila.

Legea mentionata se aplica îndeosebi:

- a) recunoasterii filiatiei si efectelor ei;
- b) contestarii recunoasterii filiatiei;
- c) raporturilor dintre parinti si copil, inclusiv obligatiei parintilor de a întretine copilul, de a-l educa si de a-i administra bunurile.

ART. 29

Dreptul mamei de a cere tatalui copilului din afara casatoriei sa raspunda pentru cheltuielile din timpul sarcinii si pentru cele prilejuite de nasterea copilului este supus legii nationale a mamei.

ART. 30

Condițiile de fond cerute pentru încheierea adopției sînt stabilite de legea națională a adoptatorului și a celui ce urmează să fie adoptat. Aceștia trebuie să îndeplinească și condițiile care sînt obligatorii pentru ambii, stabilite de fiecare dintre cele două legi naționale arătate.

Condițiile de fond cerute sotilor care adoptă împreună sînt cele stabilite de legea care cîrmuiește, potrivit art. 20, efectele căsătoriei lor. Aceeași lege se aplică și dacă unul dintre soți adoptă copilul celuilalt.

ART. 31

Efectele adopției, precum și relațiile dintre adoptator și adoptat sînt cîrmuite de legea națională a adoptatorului, iar în cazul adopției consimțite de soți este aplicabilă legea prevăzută de art. 20. Aceeași lege cîrmuiește și desfacerea adopției.

ART. 32

Forma adopției este supusă legii statului pe teritoriul căruia ea se încheie.

ART. 33

Nulitatea adopției este supusă, pentru condițiile de fond, legilor prevăzute la art. 30, iar pentru nerespectarea condițiilor de formă, legii prevăzute la art. 32.

Sectiunea a IV-a

Obligatia de întreținere

ART. 34

Legea aplicabilă obligației de întreținere este:

- a) în raporturile dintre părinți și copii, legea care cîrmuiește, potrivit art. 25, 28 și 31, efectele filiației;
- b) în raporturile dintre soți, legea care cîrmuiește, potrivit art. 20, efectele căsătoriei;
- c) în raporturile dintre fostii soți, legea care cîrmuiește, potrivit art. 22, divorțul;
- d) în raporturile dintre persoane, legea națională a creditorului. În caz de schimbare a cetățeniei, noua lege națională se aplică numai prestațiilor ulterioare schimbării.

ART. 35

Legea aplicabilă obligației de întreținere determină îndeosebi:

- a) persoana creditorului și debitorului, precum și ordinea de prioritate între mai mulți debitori;
- b) întinderea obligației de întreținere;
- c) modul de executare a obligației și termenele pentru satisfacerea acesteia.

Pentru a se determina întinderea obligației de întreținere trebuie să se țină seama, chiar dacă legea străină aplicabilă dispune altfel, de posibilitățile materiale ale debitorului și de nevoile efective ale creditorului.

Sectiunea a V-a

Ocrotirea persoanelor lipsite de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrînsă

ART. 36

Ocrotirea minorului născut din căsătorie sau adoptat, exercitată de părinți ori, după caz, de tată sau de mamă, este cîrmuită de legea prevăzută de art. 20.

ART. 37

Instituirea, modificarea, efectele și încetarea tutelei, precum și raporturile dintre tutore și persoana lipsită de capacitate sau cu capacitate restrînsă sînt supuse legii naționale a persoanei ocrotite.

Obligatia de a accepta și de a exercita tutela este supusă legii naționale a tutorelui.

ART. 38

Masurile ce se iau de catre parinti sau tutore cu privire la minor sau la o alta persoana lipsita de capacitate sau cu capacitate restrânsa, ori cu privire la bunurile ce le apartin, sînt supuse legii statului ale carui autoritati îndruma si supravegheaza exercitarea ocrotirii de catre cei în drept.

ART. 39

Dispozitiile art. 37 si 38 se aplica în mod corespunzator curatelei si oricaror institutii de ocrotire a persoanelor lipsite de capacitate sau cu capacitate restrânsa.

CAP. 3

Persoanele juridice

ART. 40

Persoana juridica are nationalitatea statului pe al carui teritoriu si-a stabilit, potrivit actului constitutiv, sediul social.

Daca exista sedii în mai multe state, determinant pentru a identifica nationalitatea persoanei juridice este sediul real.

Prin sediu real se înțelege locul unde se afla centrul principal de conducere si de gestiune a activitatii statutare, chiar daca hotarîrile organului respectiv sînt adoptate potrivit directivelor transmise de actionari sau asociati din alte state.

ART. 41

Statutul organic al persoanei juridice este cîrmuit de legea sa nationala, determinata în modul prevazut de art. 40.

Statutul organic al sucursalei înfiintate de catre persoana juridica într-o alta tara este supus legii nationale a acesteia.

Statutul organic al filialei este supus legii statului pe al carui teritoriu si-a stabilit propriul sediu, independent de legea aplicabila persoanei juridice care a înfiintat-o.

ART. 42

Legea statutului organic al persoanei juridice cîrmuieste îndeosebi:

- a) capacitatea acesteia;
- b) modul de dobîndire si de pierdere a calitatii de asociat;
- c) drepturile si obligatiile ce decurg din calitatea de asociat;
- d) modul de alegere, competentele si functionarea organelor de conducere ale persoanei juridice;
- e) reprezentarea acesteia prin intermediul organelor proprii;
- f) raspunderea persoanei juridice si a organelor ei fata de terti;
- g) modificarea actelor constitutive;
- h) dizolvarea si lichidarea persoanei juridice.

ART. 43

Persoanele juridice straine cu scop patrimonial, valabil constituite în statul a carui nationalitate o au, sînt recunoscute de plin drept în România.

Persoanele juridice straine fara scop patrimonial pot fi recunoscute în România, pe baza aprobarii prealabile a guvernului, prin hotarîre judecatoreasca, sub conditia reciprocitatii, daca sînt valabil constituite în statul a carui nationalitate o au, iar scopurile statutare pe care le urmaresc nu contravin ordinii sociale si economice din România.

Hotarîrea de recunoastere se publica în Monitorul Oficial al României si într-un ziar central si este supusa recursului în termen de 60 de zile de la data ultimei publicari.

Recursul poate fi exercitat de orice persoana interesata pentru neîndeplinirea oricareia dintre conditiile prevazute la alin. 2.

ART. 44

O persoana juridica straina care este recunoscuta beneficiaza de toate drepturile care decurg din legea statutului ei organic, în afara de cele pe care statul care face recunoasterea le refuza prin dispozitiile sale legale.

ART. 45

Persoana juridica straina recunoscuta în România își desfășoara activitatea pe teritoriul tarii în conditiile stabilite de legea româna referitoare la exercitarea activitatilor economice, sociale, culturale sau de alta natura.

ART. 46*)

Fuziunea unor persoane juridice de nationalitati diferite poate fi realizata daca sînt îndeplinite cumulativ conditiile prevazute de cele doua legi nationale aplicabile statutului lor organic.

#CIN

*) *Reproducem mai jos prevederile art. VI din Ordonanta de urgenta a Guvernului nr. 52/2008 (#M2):*

"ART. VI

Articolul 46 din Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept international privat nu se aplica fuziunii transfrontaliere reglementate de Legea nr. 31/1990 privind societatile comerciale, republicata, cu modificarile si completarile ulterioare, precum si cu cele aduse prin prezenta ordonanta de urgenta."

#B

CAP. 4

Dispozitii comune persoanelor fizice si persoanelor juridice

ART. 47

Reprezentarea legala a persoanei fizice lipsite de capacitate de exercitiu si a persoanei juridice în cazurile în care se afla în încetare de plati, precum si asistarea persoanei fizice cu capacitate de exercitiu restrînsa sînt supuse legii care se aplica raportului juridic din care se naste atributia de reprezentare sau de asistare.

ART. 48

Calitatea de comerciant este determinata de legea statului unde persoana fizica sau juridica a obtinut autorizarea de a desfășura activitati economice sau unde este înmatriculata.

#M1 *În lipsa de autorizare, de înmatriculare #B* sau daca persoana a obtinut mai multe autorizatii, respectiv este înmatriculata în mai multe state, se aplica legea statului unde functioneaza conducerea activitatii ei economice.

CAP. 5

Bunurile

Sectiunea I

Regim general

ART. 49

Posesia, dreptul de proprietate si celelalte drepturi reale asupra bunurilor, inclusiv cele de garantii reale, sînt cîrmuite de legea locului unde acestea se afla sau sînt situate, afara numai daca prin dispozitii speciale se prevede altfel.

ART. 50

Natura mobiliara sau imobiliara, cît si continutul drepturilor reale asupra bunurilor se determina în conformitate cu legea locului unde se afla sau sînt situate, prin derogare de la art. 3.

ART. 51

Platformele si alte instalatii durabile de exploatare a resurselor submarine situate pe platoul continental al unui stat sînt considerate, în întelesul prezentului capitol, ca bunuri imobile.

Sectiunea a II-a

Bunurile mobile corporale

ART. 52

Constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui bun care si-a schimbat asezarea sînt cîrmuite de legea locului unde acesta se afla în momentul cînd s-a produs faptul juridic care a generat, modificat sau stins dreptul respectiv.

ART. 53

Bunul aflat în curs de transport este supus legii statului de unde a fost expedit, afara numai daca:

- a) partile interesate au ales prin acordul lor, în conditiile art. 73 si art. 74, o alta lege, care devine astfel aplicabila;
- b) bunul este depozitat într-un antrepozit sau pus sub sechestru în temeiul unor masuri asiguratorii sau ca urmare a unei vînzari silite, în aceste cazuri fiind aplicabila, pe perioada depozitului sau sechestrului, legea locului unde a fost reasezat temporar;
- c) bunul face parte dintre cele personale ale unui pasager, fiind în acest caz supus legii sale nationale.

ART. 54

Conditiile si efectele care decurg din rezerva dreptului de proprietate referitor la un bun destinat exportului sînt cîrmuite, daca partile nu au convenit altfel, de legea statului exportator.

Sectiunea a III-a

Mijloacele de transport

ART. 55

Constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui mijloc de transport sînt supuse:

- a) legii pavilionului pe care îl arboreaza nava sau aeronava;
- b) legii aplicabile statutului organic al întreprinderii de transport pentru vehiculele feroviare si rutiere din patrimoniul ei.

ART. 56

Legea aratata de art. 55 se aplica deopotriva:

- a) bunurilor aflate în mod durabil la bord, formîndu-i dotarea tehnica;
- b) creantelor care au ca obiect cheltuielile efectuate pentru asistenta tehnica, întretinerea, repararea sau renovarea mijlocului de transport.

Sectiunea a IV-a

Titlurile de valoare

ART. 57

Emiterea de actiuni nominative, la ordin sau la purtator, precum si de obligatiuni este supusa legii aplicabile statutului organic al persoanei juridice emitente.

ART. 58

Conditiiile si efectele transmiterii unui titlu de valoare dintre cele aratate de art. 57 sînt supuse:

a) legii aplicabile statutului organic al persoanei juridice emitente, cît priveste titlul nominativ;

b) legii locului de plata a titlului la ordin;

c) legii locului unde se afla titlul la purtator în momentul transmiterii, în raporturile dintre posesorii succesivi, precum si dintre acestia si tertele persoane.

ART. 59

Legea aratata expres în cuprinsul unui titlu de valoare stabileste daca acesta întruneste conditiile spre a fi un titlu reprezentativ al marfii pe care o specifica. În lipsa unei asemenea precizari, natura titlului se determina potrivit legii statului în care îsi are sediul întreprinderea emitenta.

Daca titlul reprezinta marfa, legea care i se aplica, în calitatea sa de bun mobil, potrivit alineatului precedent, cîrmuieste drepturile reale referitoare la marfa pe care o specifica.

Sectiunea a V-a

Bunurile necorporale

ART. 60

Nasterea, continutul si stingerea drepturilor de autor asupra unei opere de creatie intelectuala sînt supuse legii statului unde aceasta a fost pentru întîia oara adusa la cunostinta publicului prin publicare, reprezentare, expunere, difuzare sau în alt mod adecvat.

Operele de creatie intelectuala nedivulgate sînt supuse legii nationale a autorului.

ART. 61

Nasterea, continutul si stingerea dreptului de proprietate industrială sînt supuse legii statului unde s-a efectuat depozitul ori înregistrarea sau unde s-a depus cererea de depozit sau de înregistrare.

ART. 62

Obtinerea reparatiei materiale si morale este supusa legii statului unde a avut loc încalcarea dreptului de autor sau de proprietate industrială.

ART. 63

Drepturile de autor si de proprietate industrială ale persoanelor fizice si persoanelor juridice straine sînt ocrotite pe teritoriul României, conform legii române si conventiilor internationale la care România este parte.

Sectiunea a VI-a

Formele de publicitate

ART. 64

Formele de publicitate, realizate în orice mod, referitoare la bunuri, sînt supuse legii aplicabile la data si locul unde se îndeplinesc.

ART. 65

Formele aratate în art. 64, precum si cele cu efect constitutiv de drepturi referitoare la un bun imobil sînt supuse legii statului unde acesta se gaseste situat, chiar daca temeiul

juridic al nasterii, transmiterii, restrîngerii sau stingerii dreptului real ori garantiei reale s-a constituit prin aplicarea altei legi.

CAP. 6

Mostenirea

ART. 66

Mostenirea este supusa:

- a) în ce priveste bunurile mobile, oriunde acestea s-ar afla, legii nationale pe care persoana decedata o avea la data mortii;
- b) în ce priveste bunurile imobile si fondul de comert, legii locului unde fiecare din aceste bunuri este situat.

ART. 67

Legea aplicabila mostenirii stabileste îndeosebi:

- a) momentul deschiderii mostenirii;
- b) persoanele cu vocatie de a mosteni;
- c) calitatile cerute pentru a mosteni;
- d) exercitarea posesiei asupra bunurilor ramase de la defunct;
- e) conditiile si efectele optiunii succesoriale;
- f) întinderea obligatiei mostenitorilor de a suporta pasivul;
- g) drepturile statului asupra succesiunii vacante.

ART. 68

Testatorul poate supune transmiterea prin mostenire a bunurilor sale altei legi decît cea aratata în art. 66, fara a avea dreptul sa înlature dispozitiile ei imperative.

Legea astfel aleasa se aplica situatiilor prevazute la art. 67.

Întocmirea, modificarea sau revocarea testamentului sînt socotite valabile daca actul respecta conditiile de forma aplicabile, fie la data cînd a fost întocmit, modificat sau revocat, fie la data decesului testatorului, conform oricareia dintre legile urmatoare:

- a) legea nationala a testatorului;
- b) legea domiciliului acestuia;
- c) legea locului unde actul a fost întocmit, modificat sau revocat;
- d) legea situatiei imobilului ce formeaza obiectul testamentului;
- e) legea instantei sau a organului care îndeplineste procedura de transmitere a bunurilor mostenite.

CAP. 7

Actul juridic

ART. 69

Conditiiile de fond ale actului juridic unilateral sînt stabilite de legea aleasa de catre autorul sau.

În lipsa, se aplica legea statului cu care actul juridic prezinta legaturile cele mai strînse, iar daca aceasta lege nu poate fi identificata, se aplica legea locului unde actul juridic unilateral este întocmit.

ART. 70

Actul juridic accesoriu este cîrmuit de legea care se aplica fondului actului juridic principal, în lipsa unei manifestari de vointa diferita.

ART. 71

Condițiile de forma ale unui act juridic sînt stabilite de legea care îi cîrmuiește fondul.

Actul se considera totuși valabil din punct de vedere al formei, dacă îndeplinește condițiile prevăzute de una dintre legile următoare:

- a) legea locului unde a fost întocmit;
- b) legea națională sau legea domiciliului persoanei care l-a consimțit;
- c) legea aplicabilă potrivit dreptului internațional privat al autorității care examinează validitatea actului juridic.

ART. 72

În cazul în care legea aplicabilă condițiilor de fond ale actului juridic impune, sub sancțiunea nulității, o anumită formă solemnă, nici o altă lege dintre cele menționate în art. 71 nu poate să înlăture această cerință, chiar dacă actul a fost întocmit în străinătate.

CAP. 8

Obligațiile contractuale și extracontractuale

Secțiunea I

Condițiile de fond ale contractului

ART. 73

Contractul este supus legii alese prin consens de părți.

ART. 74

Alegerea legii aplicabile contractului trebuie să fie expresă ori să rezulte neîndoiește din cuprinsul acestuia sau din circumstanțe.

ART. 75

Părțile pot alege legea aplicabilă totalității sau numai unei anumite părți a contractului.

ART. 76

Înțelegerea privind alegerea legii aplicabile, potrivit art. 73, poate fi modificată prin acordul părților.

Modificarea acordului asupra legii aplicabile, convenită ulterior datei încheierii contractului, are efect retroactiv, fără să poată totuși:

- a) să infirmă validitatea formei acestuia; sau
- b) să aducă atingere drepturilor dobîndite între timp de terți.

ART. 77

În lipsa unei legi alese conform art. 73, contractul este supus legii statului cu care prezintă legăturile cele mai strînse.

Se considera că există atare legături cu legea statului în care debitorul prestației caracteristice are, la data încheierii contractului, după caz, domiciliul sau, în lipsă, reședința, ori fondul de comerț sau sediul statutar.

Contractul referitor la un drept imobiliar sau la un drept de folosință temporară asupra unui imobil are legăturile cele mai strînse cu legea statului unde acesta se află situat.

ART. 78

Prin prestație caracteristică se înțelege:

- a) prestația părții care, în temeiul unui contract translativ, precum vânzarea sau altele similare, înstrăinează un bun mobil;
- b) prestația părții care, în temeiul unui contract de închiriere sau altele similare, pune la dispoziția unei persoane, pe o durată de timp determinată, folosința unui bun;
- c) prestația îndeplinită de mandatar, depozitar, antreprenor și, în general, de partea care, în contractele de servicii, o aduce la îndeplinire;
- d) prestația garantului în contractele de garanție, de cautiune sau altele similare.

Prezumtiile stabilite în alineatul precedent pot fi înlăturate dacă partea interesată face dovada că din circumstanțe rezultă că există legături mai strânse ale contractului cu legea altui stat.

ART. 79

Contractul care nu poate fi localizat în funcție de prestația caracteristică a uneia dintre părți este supus, cât privește condițiile de fond, legii locului unde a fost încheiat.

Dacă, în acest scop, părțile aflate în state diferite au negociat prin schimb de scrisori, telegrame sau telefon, contractul se consideră încheiat în țara domiciliului sau sediului părții de la care a pornit oferta fermă de contractare ce a fost acceptată.

ART. 80

Legea aplicabilă fondului contractului, potrivit art. 73 - 79, se aplică îndeosebi:

- a) interpretării naturii sale juridice și a clauzelor pe care le cuprinde;
- b) executării obligațiilor izvorâte din contract;
- c) consecințelor neexecutării totale sau parțiale a acestor obligații, precum și evaluării prejudiciului pe care l-a cauzat;
- d) modului de stingere a obligațiilor izvorâte din contract;
- e) cauzelor de nulitate a contractului și consecințelor acesteia.

Modul de executare a obligațiilor izvorâte din contract trebuie să se conformeze legii locului de executare. Creditorul este obligat să respecte această lege în luarea măsurilor destinate, potrivit contractului, să preîntâmpine sau să remedieze neexecutarea ori să-i restrângă efectele prejudiciabile.

ART. 81

Existența și validitatea de fond a consimțământului părților referitor la legea aplicabilă contractului sunt determinate de însăși legea pe care au ales-o.

Dacă legea menționată declară nevalabilă alegerea astfel convenită, contractul este cîrmuit de legea aratăta în art. 77 - 79.

ART. 82

Existența și validitatea de fond a contractului contestat de către una dintre părți se determină în conformitate cu legea care i s-ar fi aplicat dacă era socotit ca valabil.

ART. 83

Efectele juridice ale tăcerii părții care contestă că și-a dat consimțământul la un contract sunt supuse legii naționale a persoanei fizice sau legii statutului organic al persoanei juridice în cauză.

ART. 84

Contractul dintre părți care își au domiciliul sau sediul în state diferite se consideră încheiat la data cînd acceptarea a ajuns la cunostința ofertantului.

Contractul, care prin natură sa ori la cererea beneficiarului, impune o executare imediată a prestației caracteristice, se consideră încheiat în momentul cînd debitorul acesteia a început executarea, afara numai dacă ofertantul a cerut ca, în prealabil, să i se comunice acceptarea. În acest ultim caz se aplică prevederile alineatului precedent.

ART. 85

Legea străină aplicabilă contractului, în temeiul prezentului capitol, cuprinde dispozițiile sale de drept material, în afara de normele ei conflictuale.

Sectiunea a II-a

Condițiile de formă și de publicitate ale contractului

ART. 86

Contractul este supus condițiilor de forma stabilite de legea prevazuta la art. 71 alin. 1, care se aplica în mod corespunzator.

Contractul se considera totusi valabil din punct de vedere al formei daca:

- a) partile care se gasesc, la data când l-au încheiat, în state diferite, au îndeplinit condițiile de forma prevazute de legea unuia dintre aceste state;
- b) reprezentantul partii a îndeplinit condițiile de forma ale statului unde s-a aflat în momentul încheierii contractului.

ART. 87

Formele de publicitate necesare spre a conferi validitate sau opozabilitate contractului prin care se constituie, se modifica, se transmit ori se sting drepturi asupra bunurilor corporale, sînt supuse legii locului unde acestea se afla sau sînt situate.

Sectiunea a III-a

Contractul de vînzare

ART. 88

În lipsa unei legi convenite de parti spre a se aplica vînzarii mobiliare, aceasta este supusa legii statului în care vînzatorul are, la data încheierii contractului, dupa caz, domiciliul sau, în lipsa, resedinta ori fondul de comert sau sediul social.

ART. 89

Prin exceptie de la prevederile art. 88, contractul de vînzare-cumparare comerciala este supus legii statului în care cumparatorul are fondul de comert sau sediul social, daca:

- a) negocierile au fost purtate si contractul a fost încheiat de catre parti prezente în acel stat; sau
- b) contractul prevede în mod expres ca vînzatorul trebuie sa execute obligatia de livrare a marfii în acel stat.

ART. 90

Vînzarea prin licitatie, prin burse sau tîrguri este supusa legii statului unde are loc încheierea pe aceasta cale a contractului, afara numai daca legea statului respectiv admite ca partile sa aleaga prin acord legea aplicabila si ele au procedat explicit la o asemenea alegere.

ART. 91

Legea aplicabila vînzarii, în temeiul art. 73, 76 - 77 si 88 - 90, cîrmuieste îndeosebi:

- a) interpretarea contractului;
- b) drepturile si obligatiile partilor;
- c) executarea obligatiilor ce izvorasc din contract;
- d) momentul de când cumparatorul are dreptul la produsele si fructele bunului sau marfii transmise;
- e) momentul de când cumparatorul suporta riscurile referitoare la bunul sau marfa transmisa;
- f) validitatea si efectele între parti ale clauzelor de rezerva a proprietatii;
- g) consecintele neexecutarii contractului, inclusiv obtinerea reparatiei pentru prejudicii, cu exceptia chestiunilor care sînt supuse legii procedurale a forului;
- h) modul de stingere a obligatiilor izvorîte din contract, precum si decaderea întemeiata pe expirarea unui termen;
- i) consecintele nulitatii contractului.

ART. 92

Legea statului unde se efectueaza receptia marfii stabileste, daca nu s-a convenit expres altfel, termenele si procedura de verificare cantitativa si calitativa, precum si masurile ce pot fi luate referitor la aceste bunuri în cazul în care sînt refuzate.

Sectiunea a IV-a

Contractul de intermediere

ART. 93

În raporturile dintre reprezentant si mandatar sau comisionar se aplica, daca nu s-a convenit altfel, legea statului în care intermediarul exercita împuternicirea.

În cazul în care acesta exercita, cu titlu profesional, functia de intermediar sau agent, se aplica legea sediului sau profesional.

ART. 94

Legea aratata în art. 93 se aplica îndeosebi:

- a) existentei, întinderii, modificarii si încetarii puterilor intermediarului;
- b) consecintelor depasirii acestor puteri sau folosirii lor abuzive;
- c) facultatii intermediarului de a delega, în totul sau în parte, puterile si de a desemna un intermediar aditional sau substituit;
- d) posibilitatii ca intermediarul sa încheie un contract pentru reprezentat, cînd exista riscul unui conflict de interese între el însusi si reprezentat;
- e) clauzei de neconcurenta;
- f) cazurilor de prejudicii care urmeaza sa fie reparate.

ART. 95

Raporturile dintre persoana reprezentata si terti sînt supuse, daca nu au convenit explicit altfel, legii unde se afla sediul profesional al intermediarului.

În lipsa unui asemenea sediu, se aplica legea statului unde a actionat intermediarul, daca pe teritoriul respectiv se afla:

- a) sediul, domiciliul sau resedinta persoanei reprezentate; sau
- b) sediul, domiciliul sau resedinta tertului; sau
- c) sediul bursei, tîrgului sau locului unde s-a organizat o licitatie la care a participat intermediarul spre a îndeplini împuternicirea.

ART. 96

Legea aratata de art. 95 stabileste îndeosebi efectele actelor pe care intermediarul le-a încheiat în exercitiul real sau pretins al împuternicirii.

ART. 97

Modul de executare a împuternicirii trebuie sa se conformeze conditiilor stabilite de legea statului unde are loc executarea.

ART. 98

Intermediarul care a comunicat cu tertul dintr-un stat în altul, prin scrisori, telegrame, telex, telefon sau prin alte mijloace de telecomunicatie, este socotit ca a actionat de la sediul sau profesional ori, în lipsa, de la domiciliul sau resedinta sa.

ART. 99

Daca reprezentatul, intermediarul sau tertul are mai multe sedii profesionale în state diferite, se tine seama de cel care prezinta legatura cea mai strînsa cu actul îndeplinit de intermediar.

ART. 100

Reprezentarea care are ca obiect acte de administrare sau de dispozitie referitoare la un imobil este supusa legii situatiei bunului.

Sectiunea a V-a

Contractul de munca

ART. 101

Legea convenita de parti, potrivit art. 73 si 76, spre a cîrmui contractul de munca este aplicabila numai în masura în care nu aduce restrîngerii ocrotirii pe care o asigura salariatului dispozitiile imperative ale legii aplicabile în lipsa unei atare alegeri.

ART. 102

Contractul de munca este supus, daca partile nu au convenit altfel, legii statului pe al carui teritoriu:

a) salariatul își îndeplineste în mod obisnuit munca, în temeiul contractului, chiar daca este temporar detasat într-un alt stat;

b) se afla sediul întreprinderii care a angajat salariatul, daca acesta își îndeplineste munca, prin natura functiei sale, în mai multe state; în cazul în care totusi exista legaturi mai puternice ale contractului de munca cu un alt stat, devine aplicabila legea acestuia.

Sectiunea a VI-a

Alte contracte

ART. 103

În lipsa de lege convenita de parti se aplica:

a) în contractele de executare de lucrari, legea sediului antreprenorului;

b) în contractele de transport, de expeditii si altele similare, legea sediului transportatorului sau expeditorului;

c) în contractele bancare, inclusiv cele de garantie bancara autonoma, legea sediului întreprinderii de credit; în raporturile dintre cele doua banci se aplica legea celei care presteaza serviciul în favoarea celeilalte;

d) în contractele de asigurare împotriva riscurilor, legea sediului asiguratorului; aceasta lege se aplica, de asemenea, cesiunii sau gajarii politei de asigurare;

e) în contractele de depozit, legea sediului depozitarului;

f) donatiei, legea nationala a donatorului.

Sectiunea a VII-a

Îmbogatirea fara cauza si gestiunea de afaceri

ART. 104

Îmbogatirea fara cauza a unei persoane fizice sau juridice este supusa legii statului unde s-a produs.

ART. 105

În cazul în care îmbogatirea fara cauza decurge dintr-o prestatie întemeiata pe un **#M1 raport juridic anulat #B** sau ale carui efecte încetasera în orice alt mod, legea acestuia este aplicabila si îmbogatirii.

ART. 106

Gestiunea de afaceri este supusa legii locului unde persoana care îndeplineste actele curente de gestiune exercita aceasta activitate.

Sectiunea a VIII-a

Actul ilicit

ART. 107

Legea statului unde are loc un fapt juridic stabileste daca acesta constituie un act ilicit si îl cîrmuieste îndeosebi în ce priveste:

- a) capacitatea delictuala;
- b) conditiile si întinderea raspunderii;
- c) cauzele de limitare sau de exonerare de raspundere si de împartire a raspunderii între autor si victima;
- d) raspunderea comitentului pentru fapta prepusului;
- e) natura daunelor care pot sa dea loc la reparatie;
- f) modalitatile si întinderea reparatiei;
- g) transmisibilitatea dreptului la reparatie;
- h) persoanele îndreptatite sa obtina reparatia pentru prejudiciul suferit.

ART. 108

În cazul în care toate sau o parte din consecintele pagubitoare ale actului ilicit se produc într-un alt stat decât în cel unde a avut loc, se aplica reparatiei corelative legea acestui stat, în conformitate cu dispozitiile de la lit. b) - h) din art. 107.

ART. 109

Persoana prejudiciata poate introduce actiunea de despagubiri direct împotriva asiguratorului de raspundere civila daca legea contractului de asigurare o admite.

ART. 110

Regulile de securitate si de comportament din statul unde a avut loc actul ilicit trebuie sa fie respectate în toate cazurile.

ART. 111

Dispozitiile art. 107 - 110 se aplica în mod corespunzator oricarei forme de raspundere izvorîta din acte ilicite, daca nu se dispune expres altfel în sectiunile urmatoare.

Sectiunea a IX-a

Raspunderea pentru atingeri aduse personalitatii

ART. 112

Pretentiile de reparatii întemeiate pe o atingere adusa personalitatii de catre mass-media, îndeosebi prin presa, radio, televiziune sau orice alt mijloc public de informare, sînt cîrmuite, la alegerea persoanei lezate, de:

- a) legea statului domiciliului sau resedintei sale;
- b) legea statului în care s-a produs rezultatul pagubitor;
- c) legea statului în care autorul daunei își are domiciliul sau resedinta ori sediul social.

În cazurile prevazute la lit. a) si b) se cere si conditia ca autorul daunei sa fi trebuit în mod rezonabil sa se astepte ca efectele atingerii aduse personalitatii sa se produca în unul din acele doua state.

ART. 113

Dreptul de replica împotriva daunelor aduse personalitatii este supus legii statului în care a aparut publicatia sau de unde s-a difuzat emisiunea.

Sectiunea a X-a

Raspunderea pentru produse

ART. 114

Pretentiile de reparatii întemeiate pe un defect al produsului, pe o descriere defectuoasa de natura sa creeze confuzii sau pe lipsa instructiunilor de folosire sînt supuse, la alegerea consumatorului prejudiciat:

- a) legii domiciliului sau resedintei sale obisnuite;

b) legii statului de unde a fost dobândit produsul, afara numai daca fabricantul, producatorul sau furnizorul face dovada ca produsul a fost pus în circulație pe piața aceluia stat fara consimțământul sau.

ART. 115

Pretensiunile de reparatii prevazute la art. 114 pot fi formulate daca produsul face parte dintre cele destinate unei folosinte personale sau familiale a consumatorului si este lipsit de legatura cu activitatea sa profesionala sau comerciala.

ART. 116

Instantele din România pot sa acorde despagubiri conform art. 114, întemeiate pe o lege straina, numai în limitele stabilite de legea româna pentru prejudicii corespunzatoare.

Sectiunea a XI-a

Raspunderea pentru concurenta neloiala

ART. 117

Pretensiunile de reparatii întemeiate pe un act de concurenta neloiala sau pe un alt act care provoaca restrîngeri nelegitime liberei concurente sînt supuse legii statului pe a carui piața s-a produs rezultatul daunator.

ART. 118

Poate fi aplicata, de asemenea, la cererea persoanei prejudiciate, în locul legii aratate la art. 117:

a) legea statului de sediu al acestei persoane, daca actul de concurenta neloiala a produs daune care o privesc în exclusivitate;

b) legea contractului dintre parti, daca actul de concurenta neloiala a fost savîrsit si a adus prejudicii raporturilor dintre ele.

ART. 119

Instantele din România pot acorda despagubiri, conform art. 117 si 118, întemeiate pe o lege straina, numai în limitele stabilite de legea româna pentru prejudicii corespunzatoare.

Sectiunea a XII-a

Transmiterea si stingerea obligatiilor

ART. 120

Cesiunea de creanta este supusa, daca partile nu au convenit altfel, legii creantei cedate. Alegerea altei legi, prin acordul cedentului si cesionarului, nu este opozabila debitorului cedat decît cu consimțământul sau.

Obligatiile dintre cedent si cesionar sînt supuse legii care se aplica raportului juridic pe care s-a bazat cesiunea.

ART. 121

Subrogarea conventionala este supusa, daca partile nu au convenit altfel, legii obligatiei al carei creditor este înlocuit.

Subrogarea legala este supusa legii în temeiul careia o persoana poate sau trebuie sa dezintereseze pe creditor. Aceasta lege stabileste:

a) daca platitorul se subroga în locul creditorului originar, în raporturile sale cu debitorul;

b) drepturile ce pot fi exercitate împotriva debitorului.

ART. 122

Delegatia si novatia sînt supuse legii aplicabile obligatiei care le formeaza obiectul.

ART. 123

Compensatia este supusa legii aplicabile creantei careia i se opune stingerea, partiala sau totala, prin compensatie.

Sectiunea a XIII-a

Dispozitii comune

ART. 124

Creditorul care își valorifica drepturile împotriva mai multor debitori trebuie sa se conformeze legii aplicabile în raporturile sale cu fiecare dintre ei.

ART. 125

Dreptul unui debitor de a exercita regresul împotriva unui codebitor exista numai daca legile aplicabile ambelor datorii îl admit.

Condițiile de exercitare a regresului sînt determinate de legea aplicabila datoriei pe care codebitorul o are fata de creditorul urmaritor.

Raporturile dintre creditorul care a fost dezinteresat si debitorul platitor sînt supuse legii aplicabile datoriei acestuia din urma.

Dreptul unei institutii publice de a exercita regresul este stabilit de legea sa organica. Admisibilitatea si exercitiul regresului sînt cîrmuite de dispozitiile alin. 2 si 3 din prezentul articol.

ART. 126

Moneda de plata este definita de legea statului care a emis-o.

Efectele pe care moneda le exercita asupra întinderii unei datorii sînt determinate de legea aplicabila datoriei.

Legea statului în care trebuie efectuata plata determina în ce anume moneda urmeaza ca ea sa fie facuta, afara numai daca, în raporturile de drept international privat nascute din contract, partile au convenit o alta moneda de plata.

CAP. 9

Cambia, biletul la ordin si cecul

Sectiunea I

Dispozitii comune

ART. 127

Persoana care, potrivit legii sale nationale, este lipsita de capacitatea de a se angaja prin cambie, bilet la ordin sau cec, se obliga totusi valabil printr-un asemenea titlu, daca semnatura a fost data într-un stat a carui lege îl considera capabil pe subscriitor.

ART. 128

Angajamentul asumat în materie de cambie, bilet la ordin sau cec este supus conditiilor de forma ale legii statului unde angajamentul a fost scris. În materie de cec, îndeplinirea conditiilor de forma prevazute de legea locului platii este suficienta.

Daca angajamentul este nevalabil, potrivit legii aratate în alineatul precedent, dar se conformeaza legii statului unde are loc subscrierea unui angajament ulterior, neregularitatea de forma a primului angajament nu infirma validitatea celui ulterior.

ART. 129

Termenele stabilite pentru exercitarea actiunii de regres sînt determinate, fata de orice semnatar, de legea locului unde titlul a luat nastere.

ART. 130

Forma si termenele de protest, cât si conditiile de forma ale unor acte necesare pentru exercitarea sau conservarea drepturilor în materie de cambie, bilet la ordin sau cec sînt stabilite de legea statului unde trebuie întocmit protestul sau un alt act necesar.

Sectiunea a II-a

Cambia si biletul la ordin

ART. 131

Efectele obligatiilor acceptantului unei cambii si semnatarului unui bilet la ordin sînt supuse legii locului unde aceste titluri sînt platibile.

Efectele pe care le produc semnaturile celorlalti obligati prin cambie sau prin bilet la ordin sînt determinate de legea statului pe teritoriul caruia au fost date semnaturile.

ART. 132

Legea locului unde titlul a fost constituit stabileste daca posesorul cambiei dobîndeste creanta care a dat loc emisiunii titlului.

ART. 133

Legea statului unde este platibila cambia stabileste daca acceptarea poate fi restrînsa la o parte din suma, precum si daca posesorul titlului este sau nu obligat sa primeasca o plata partiala.

ART. 134

Legea statului unde cambia sau biletul la ordin sînt platibile determina masurile ce pot fi luate în caz de pierdere sau furt al titlului.

Sectiunea a III-a

Cecul

ART. 135

Legea statului unde cecul este platibil determina persoanele asupra carora poate fi tras un asemenea titlu.

ART. 136

În cazul în care, potrivit legii aratate în art. 135, cecul este nul din cauza ca a fost tras asupra unei persoane neîndreptatite, obligatiile ce decurg din semnaturile puse pe titlu în alte state, ale caror legi nu cuprind o asemenea restrictie, sînt valabile.

ART. 137

Legea statului pe al carui teritoriu au fost subscribe obligatiile ce decurg din cec determina efectele acestor obligatii.

ART. 138

Legea statului unde cecul este platibil determina îndeosebi:

- a) daca titlul trebuie tras la vedere sau daca poate fi tras la un anumit termen de la vedere, precum si efectele postdatarii;
- b) termenul de prezentare;
- c) daca cecul poate fi acceptat, certificat, confirmat sau vizat si care sînt efectele produse de aceste mentiuni;
- d) daca posesorul poate cere si daca este obligat sa primeasca o plata partiala;
- e) daca cecul poate fi barat sau poate sa cuprinda clauza "platibil în cont" ori o expresie echivalenta si care sînt efectele acestei barari, clauze sau expresii echivalente;
- f) daca posesorul are drepturi speciale asupra provizionului si care este natura lor;
- g) daca tragatorul poate sa revoce cecul sau sa faca opozitie la plata acestuia;
- h) masurile care pot fi luate în caz de pierdere sau de furt al cecului;

i) dacă un protest sau o constatare echivalentă este necesară pentru conservarea dreptului de regres împotriva giranților, tragătorului și celorlalți obligați.

CAP. 10

Navigația civilă, fluvială, maritimă și aeriană

Secțiunea I

Dispoziții comune

ART. 139

Legea pavilionului navei sau legea statului de înmatriculare a aeronavei se aplică faptelor și actelor juridice intervenite la bord, dacă, în conformitate cu natura lor, acestea sînt supuse legii locului unde au survenit.

În porturi și aeroporturi se aplică legea locală.

ART. 140

Legea pavilionului navei sau statului de înmatriculare a aeronavei cîrmuiește îndeosebi:

- a) puterile, competențele și obligațiile comandantului navei sau aeronavei;
- b) contractul de angajare a personalului navigant, dacă partile nu au ales o altă lege;
- c) răspunderea armatorului navei sau întreprinderii de transport aerian pentru faptele și actele comandantului și echipajului;
- d) drepturile reale și de garanție asupra navei sau aeronavei, precum și formele de publicitate privitoare la actele prin care se constituie, se transmit și se sting asemenea drepturi.

Secțiunea a II-a

Nave fluviale și maritime

ART. 141

Răspunderea izvoită dintr-un abordaj survenit într-un port sau în apele teritoriale este supusă legii locului abordajului.

În marea liberă, abordajul este supus legii naționale comune a navelor, iar dacă naționalitatea diferă, legii navei avariate. În cazul cînd ambele nave sînt avariate, iar una are naționalitate română, se aplică legea română, **#M1** *dacă nava avariata nu alege legea națională a celeilalte nave* **#B**.

În zona economică exclusivă a României, abordajul este supus legii române.

ART. 142

Obligațiile ce decurg din actele de asistență și salvare a persoanelor și bunurilor sînt supuse legii locului evenimentului, dacă acesta s-a produs în apele teritoriale, iar dacă a survenit în marea liberă, legii naționale a navei care a acordat asistență sau a realizat salvarea.

Legea arată în alineatul precedent stabilește, de asemenea, modul de repartizare a compensației pentru asistență și salvare între armator și echipajul navei salvatoare sau care a acordat asistență tehnică.

Secțiunea a III-a

Aeronavele

ART. 143

Dispozițiile legii române referitoare la rutele și securitatea zborului în spațiul aerian român se aplică oricărei aeronave, independent de statul înmatriculării, precum și echipajului și călătorilor aflați la bord.

ART. 144

Daunele cauzate pe sol de aeronava sînt supuse legii statului pe al carui teritoriu s-au produs.

În marea libera si în alte spatii nesupuse vreunei suveranitati se aplica raspunderii izvorîte dintr-un abordaj, în mod corespunzator, legea prevazuta de art. 141 alin. 2.

CAP. 11

Prescriptia achizitiva si extinctiva

ART. 145

Uzucapiunea este cîrmuita de legea statului unde bunul se afla la începerea termenului de posesie, prevazut în acest scop.

ART. 146

În cazul în care bunul a fost adus într-un alt stat, unde se împlineste durata termenului de uzucapiune, posesorul poate cere sa se aplice legea acestui din urma stat, daca sînt reunite, cu începere de la data deplasarii bunului, toate conditiile cerute de mentionata lege.

ART. 147

Prescriptia extinctiva a dreptului la actiune este supusa legii care se aplica dreptului subiectiv însusi.

CAP. 12

Norme de procedura în materie de drept international privat

Sectiunea I

Competenta jurisdictionala

ART. 148

Instantele judecatoresti române sînt competente, în conditiile prevazute de dispozitiile ce urmeaza, sa solutioneze procesele dintre o parte româna si o parte straina sau numai dintre straini, persoane fizice sau persoane juridice.

ART. 149

Instantele judecatoresti române sînt competente daca:

1. pîrîtul sau unul dintre pîrîti are domiciliul, resedinta sau fondul de comert în România; daca pîrîtul din strainatate nu are domiciliul cunoscut, cererea se introduce la instanta domiciliului sau resedintei reclamantului din tara;

2. sediul pîrîtului, persoana juridica, se afla în România; în sensul prezentului articol, persoana juridica straina este socotita cu sediul în România si în cazul cînd are pe teritoriul tarii o filiala, o sucursala, o agentie sau o reprezentanta;

3. reclamantul din cererea de pensie de întretinere are domiciliul în România;

4. locul unde a luat nastere sau trebuia executata, fie chiar în parte, o obligatie izvorîta dintr-un contract, se afla în România;

5. locul unde a intervenit un fapt juridic din care decurg obligatii extracontractuale sau efectele sale se afla în România;

6. statia feroviara sau rutiera, precum si portul sau aeroportul de încarcare sau descarcare a pasagerilor sau marfii transportate se afla în România;

7. bunul asigurat sau locul unde s-a produs riscul se afla în România;

8. ultimul domiciliu al defunctului sau bunuri ramase de la acesta se afla în România;

9. imobilul la care se refera cererea se afla în România.

ART. 150

Instantele române sînt, de asemenea, competente sa judece:

1. procese dintre persoane cu domiciliul în strainatate, referitoare la acte sau fapte de stare civila înregistrate în România, daca cel puțin una dintre parti este cetatean român;
2. procese referitoare la ocrotirea minorului sau interzisului, cetatean român cu domiciliul în strainatate;
3. declararea mortii prezumate a unui cetatean român, chiar daca el se afla în strainatate la data cînd a intervenit disparitia. Pîna la luarea unor masuri provizorii de catre instanta româna, ramîn valabile masurile provizorii luate de instanta straina;
4. procese privitoare la ocrotirea în strainatate a proprietatii intelectuale a unei persoane domiciliata în România, cetatean român sau strain fara cetatenie, daca prin conventia partilor nu s-a stabilit o alta competenta;
5. procese dintre straini, daca acestia au convenit expres astfel, iar raporturile juridice privesc drepturi de care ei pot dispune, în legatura cu bunuri sau interese ale persoanelor din România;
6. procese referitoare la abordajul unor nave sau aeronave, precum si cele referitoare la asistenta sau la salvarea unor persoane sau unor bunuri în marea libera ori într-un loc sau spatiu nesupus suveranitatii vreunui stat, daca:
 - a) nava sau aeronava are nationalitatea româna;
 - b) locul de destinatie sau primul port sau aeroport, unde nava sau aeronava a ajuns, se gaseste pe teritoriul României;
 - c) nava sau aeronava a fost sechestrata în România;
 - d) pîrîtul are domiciliul sau resedinta în România;
7. falimentul sau orice alta procedura judiciara privind încetarea platilor în cazul unei societati comerciale straine cu sediul în România;
8. orice alte procese prevazute de lege.

ART. 151

Instantele române sînt exclusiv competente sa judece procesele privind raporturi de drept international privat referitoare la:

1. acte de stare civila întocmite în România si care se refera la persoane domiciliata în România, cetateni români sau straini fara cetatenie;
2. încuviintarea adoptiei, daca cel ce urmeaza a fi adoptat are domiciliul în România si este cetatean român sau strain fara cetatenie;
3. tutela si curatela privind ocrotirea unei persoane domiciliata în România, cetatean român sau strain fara cetatenie;
4. punerea sub interdictie a unei persoane care are domiciliul în România;
5. desfacerea, anulara sau nulitatea casatoriei, precum si alte litigii dintre soti, cu exceptia celor privind imobile situate în strainatate, daca, la data cererii, ambii soti domiciliaza în România, iar unul dintre ei este cetatean român sau strain fara cetatenie;
6. mostenirea lasata de o persoana care a avut ultimul domiciliu în România;
7. imobile situate pe teritoriul României;
8. executarea silita a unui titlu executoriu pe teritoriul României.

ART. 152

Instantele din România pot sa dispuna, la cerere, masuri asiguratorii în cazuri urgente, spre a ocroti drepturi, interese sau bunuri ce au legatura cu jurisdicia lor, chiar daca nu sînt competente, potrivit dispozitiilor prezentului capitol, sa solutioneze în fond procesul în vederea caruia sau în cursul caruia masurile sînt necesare.

ART. 153

În cazul în care o jurisdicție străină se declară incompetentă să soluționeze o acțiune formulată de către un cetățean român, aceasta poate fi introdusă la instanța din România cu care procesul prezintă cele mai strânse legături.

ART. 154

Dacă părțile au supus, prin convenție, litigiul dintre ele sau litigiile ce se vor naște din actul pe care l-au încheiat, competenței unei anumite instanțe, aceasta va fi investită cu competența jurisdicțională, afara numai dacă:

1. instanța este străină, iar litigiul intra în competența exclusivă a unei instanțe române;
2. instanța este română, iar una dintre părți învederează ca o instanță străină este exclusiv competentă.

ART. 155

În cazul în care instanțele române sînt competente, potrivit dispozițiilor prezentului capitol, și nu se poate stabili care anume dintre ele este îndreptățită să soluționeze procesul, cererea va fi îndreptată, potrivit regulilor de competență materială, la Judecătoria sectorului 1 al municipiului București sau la Tribunalul municipiului București.

ART. 156

Competența instanțelor române, stabilită conform art. 148 - 152, nu este înlăturată prin faptul că același proces sau un proces conex a fost dedus în fața unei instanțe judecătorești străine.

ART. 157

Instanța sesizată verifică, din oficiu, competența sa de a soluționa procesul privind raporturi de drept internațional privat și, în cazul în care constată că nu este competentă nici ea și nici o altă instanță română, respinge cererea ca nefiind de competența instanțelor române.

Secțiunea a II-a

Legea aplicabilă în procesele de drept internațional privat

ART. 158

Capacitatea procesuală a fiecăreia dintre părțile în proces este cîrmuită de legea sa națională.

ART. 159

În procesele privind raporturi de drept internațional privat instanțele române aplică legea procedurală română, dacă nu s-a dispus altfel în mod expres.

Legea română stabilește și dacă o anumită problemă este de drept procedural sau de drept material.

ART. 160

Obiectul și cauza acțiunii civile, în procesele privind raporturile de drept internațional privat, sînt determinate de legea care reglementează fondul raportului juridic litigios. După aceeași lege se determină calitatea procesuală a părților.

ART. 161

Mijloacele de probă pentru dovedirea unui act juridic și puterea doveditoare a înscrisului care îl constată sînt cele prevăzute de legea locului încheierii actului juridic sau de legea aleasă de părți, dacă ele aveau dreptul să o aleagă.

Proba faptelor se face potrivit legii locului unde ele s-au produs.

Cu toate acestea, va fi aplicabilă legea română, dacă aceasta admite și alte mijloace de probă decît cele prevăzute de legile arătate la alin. 1 și 2. Legea română este aplicabilă și în cazul în care ea îngăduie proba cu martori și cu prezumții ale instanței, chiar dacă aceste mijloace de probă nu sînt admisibile potrivit legii străine.

Dovada starii civile si puterea doveditoare a actelor de stare civila sînt reglementate de legea locului unde s-a întocmit înscrisul invocat.

Administrarea probelor se face potrivit legii române.

ART. 162

Actele oficiale întocmite sau legalizate de catre o autoritate straina pot fi folosite în fata instantelor române numai daca sînt supralegalizate, pe cale administrativa ierarhica si în continuare de misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale României, spre a li se garanta astfel autenticitatea semnaturilor si sigiliului.

Supralegalizarea pe cale administrativa este supusa procedurii stabilite de statul de origine al actului, urmata de supralegalizarea efectuata fie de catre misiunea diplomatica sau oficiul consular român din statul de origine, fie de catre misiunea diplomatica sau oficiul consular al statului de origine în România si, în continuare, în ambele situatii, de catre Ministerul Afacerilor Externe.

Scutirea de supralegalizare este permisa în temeiul legii, al unei înțelegeri internationale la care este parte România sau pe baza de reciprocitate.

Supralegalizarea actelor întocmite sau legalizate de instantele române se face, din partea autoritatilor române, de catre Ministerul Justitiei si Ministerul Afacerilor Externe, în aceasta ordine.

Sectiunea a III-a

Conditia strainului ca parte în proces

ART. 163

Strainii, persoane fizice si persoane juridice au, în conditiile legii, în fata instantelor române, aceleasi drepturi si aceleasi obligatii procedurale ca si persoanele fizice de cetatenie româna si persoanele juridice române.

Cetatenii straini beneficiaza în fata instantelor române, în procesele privind raporturile de drept international privat, de scutiri sau reduceri de taxe si alte cheltuieli de procedura, precum si de asistenta juridica gratuita, în aceeasi masura si în aceleasi conditii ca si cetatenii români, sub conditia reciprocitatii cu statul de cetatenie sau de domiciliu al solicitantilor.

Sub aceeasi conditie a reciprocitatii, recla mantul de cetatenie straina nu poate fi obligat sa depuna cautiune ori vreo alta garantie, pentru motivul ca este strain sau ca nu are domiciliul ori sediul în România.

ART. 164

În cazul în care reprezentarea ori asistarea strainului lipsit de capacitate sau cu capacitate de exercitiu restrînsa nu a fost asigurata potrivit legii sale nationale, iar din aceasta cauza judecarea procesului întîrzie, instanta îi va putea numi în mod provizoriu un curator special.

Sectiunea a IV-a

Efectele hotarîrilor straine

ART. 165

În cazul prezentei legi, termenul de hotarîri straine se refera la actele de jurisdictie ale instantelor judecatoresti, notariatelor sau oricaror autoritati competente dintr-un alt stat.

ART. 166

Hotarîrile straine sînt recunoscute de plin drept în România, daca se refera la statutul civil al cetatenilor statului unde au fost pronuntate sau daca, fiind pronuntate într-un stat tert, au fost recunoscute mai întîi în statul de cetatenie al fiecărei parti.

ART. 167

Hotărârile referitoare la alte procese decât cele arătate în art. 166 pot fi recunoscute în România, spre a beneficia de puterea lucrului judecat, dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- a) hotărîrea este definitivă, potrivit legii statului unde a fost pronunțată;
- b) instanța care a pronunțat-o a avut, potrivit legii menționate, competența să judece procesul;
- c) există reciprocitate în ce privește efectele hotărîrilor străine între România și statul instanței care a pronunțat hotărîrea.

Dacă hotărîrea a fost pronunțată în lipsa părții care a pierdut procesul, trebuie să se constate, de asemenea, că i-a fost înmînată în timp util citatia pentru termenul de dezbateri în fond, că și actul de sesizare a instanței și că i s-a dat posibilitatea de a se apăra și de a exercita calea de atac împotriva hotărîrii.

Caracterul nedefinitiv al hotărîrii străine, decurgînd din omisiunea citării persoanei care nu a participat la proces în fața instanței străine, poate fi invocat numai de către acea persoană.

ART. 168

Recunoașterea hotărîrii străine poate fi refuzată în unul dintre următoarele cazuri:

1. hotărîrea este rezultatul unei fraude comise în procedura urmată în străinătate;
2. hotărîrea încalcă ordinea publică de drept internațional privat român; constituie un asemenea temei de refuz al recunoașterii încălcarea dispozițiilor art. 151 privitoare la competența exclusivă a jurisdicției române;
3. procesul a fost soluționat între aceleași părți printr-o hotărîre, chiar nedefinitivă, a instanțelor române sau se află în curs de judecare în fața acestora la data sesizării instanței străine.

Recunoașterea nu poate fi refuzată pentru singurul motiv că instanța care a pronunțat hotărîrea străină a aplicat o altă lege decât cea determinată de dreptul internațional privat român, afara numai dacă procesul privește starea civilă și capacitatea unui cetățean român, iar soluția adoptată diferă de cea la care s-ar fi ajuns potrivit legii române.

ART. 169

Sub rezerva verificării condițiilor prevăzute de art. 167 și 168, instanța română nu poate proceda la examinarea în fond a hotărîrii străine și nici la modificarea ei.

ART. 170

Cererea de recunoaștere se rezolvă pe cale principală de tribunalul județean în circumscripția căruia își are domiciliul sau sediul cel care a refuzat recunoașterea hotărîrii străine.

Cererea de recunoaștere poate fi, de asemenea, rezolvată pe cale incidentă, de către instanța sesizată cu un proces avînd un alt obiect, în cadrul căruia se ridică excepția puterii lucrului judecat, întemeiată pe hotărîrea străină.

ART. 171

Cererea de recunoaștere a hotărîrii străine se întocmește potrivit cerințelor prevăzute de legea procedurală română și va fi însoțită de următoarele acte:

- a) copia hotărîrii străine;
- b) dovada caracterului definitiv al acesteia;
- c) copia dovezii de înmînare a citatiei și actului de sesizare, comunicate părții care a fost lipsă în instanța străină sau orice alt act oficial care să ateste că citatia și actul de sesizare au fost cunoscute, în timp util, de către partea împotriva căreia s-a dat hotărîrea;

d) orice alt act, de natura sa probeze, în completare, ca hotărârea straina îndeplinește celelalte conditii prevazute de art. 167.

Actele prevazute în alin. 1 vor fi însoțite de traduceri autorizate si vor fi supralegalizate, cu respectarea dispozitiilor art. 162. Supralegalizarea nu se cere în cazul în care partile sînt de acord cu depunerea de copii certificate pentru conformitate.

ART. 172

Cererea de recunoastere a hotărîrii straine se solutioneaza pe cale principala prin hotărîre, iar pe cale incidenta prin încheiere interlocutorie, în ambele cazuri dupa citarea partilor.

Cererea poate fi solutionata fara citarea partilor daca, din hotărîrea straina, rezulta ca pîrîtul a fost de acord cu admiterea actiunii.

ART. 173

Hotărîrile straine, care nu sînt aduse la îndeplinire de bunavoie de catre cei obligati a le executa, pot fi puse în executare pe teritoriul României, pe baza încuviintarii date, la cererea persoanei interesate, de catre tribunalul judetean în circumscriptia caruia urmeaza sa se efectueze executarea.

Hotărîrile straine prin care s-au luat masuri asiguratorii si cele date cu executarea provizorie nu pot fi puse în executare pe teritoriul României.

ART. 174

Executarea hotărîrii straine se încuviinteaza cu respectarea conditiilor prevazute de art. 167, cît si a celor ce urmeaza:

a) hotărîrea este executorie potrivit legii instantei care a pronuntat-o;

b) dreptul de a cere executarea silita nu este prescis potrivit legii române.

Dispozitiile art. 168 si 169 sînt aplicabile în mod corespunzator si cererii de încuviintare a executarii.

ART. 175

Cererea de încuviintare a executarii, întocmita în conditiile prevazute de art. 171, va fi însoțita si de dovada caracterului executor al hotărîrii straine, eliberata de instanta care a pronuntat-o.

ART. 176

Cererea de încuviintare a executarii se solutioneaza prin hotărîre, dupa citarea partilor.

În cazul în care hotărîrea straina contine solutii asupra mai multor capete de cerere, care sînt dissociabile, încuviintarea poate fi acordata separat.

ART. 177

Pe baza hotărîrii definitive de încuviintare a executarii se emite titlul executoriu, în conditiile legii române, mentionîndu-se în titlu si hotărîrea de încuviintare.

ART. 178

Hotărîrea straina, data de catre o instanta competenta, are forta probanta în fata instantelor române cu privire la situatiile de fapt pe care le constata.

Sectiunea a V-a

Tranzactiile judiciare

ART. 179

Tranzactiile judiciare încheiate în strainatate produc în România efectele ce decurg din legea care le-a fost aplicata, în conditiile art. 173 alin. 1 si art. 174 - 178.

Sectiunea a VI-a

Arbitrajul de drept international privat

ART. 180

În cazul în care partile în proces au încheiat o convenție arbitrală, pe care una dintre ele o invocă în instanța judecătorească, aceasta își verifică competența.

Instanța va reține spre soluționare procesul dacă:

a) pârâțul și-a formulat apărările în fond, fără nici o rezervă întemeiată pe convenția arbitrală; sau

b) convenția arbitrală este lovită de nulitate ori inoperantă; sau

c) tribunalul arbitral nu poate fi constituit din cauze vadit imputabile pârâțului în arbitraj.

ART. 181

Dispozițiile art. 167 - 178 privind recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine se aplică, în mod corespunzător, și sentințelor arbitrale străine.

CAP. 13

Dispoziții finale

ART. 182

Prezenta lege intră în vigoare la 60 de zile de la data publicării ei în Monitorul Oficial al României.

ART. 183

Pe data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă art. 2 din Codul civil, art. 375 din Codul de procedură civilă, precum și orice dispoziții contrare.
